യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 65

വിദ്യാധര്യുവാച .
അഥ കാലേന മഹതാ സോഽനുരാഗോ വിരാഗതാമ് .
പ്രാപ്തോ മമ ശരച്ഛാന്തൗ വിരസഃ പല്ലവോ യഥാ .. 1
വൃദ്ധ ഏകാന്തരസികോ നീരസഃ സ്നേഹവർജിതഃ .
ഭർതാഽജിഹ്മമതിർമൗനീ കിം മന്യേ ജീവിതേന മേ .. 2
വരം വൈധവ്യമാബാല്യാദ്വരം മരണമേവ ച .
വരം വ്യാധിരഥാപദ്വാ നാഹൃദ്യപ്രകൃതിഃ പതിഃ .. 3
ഏതാവജ്ജന്മസാഫല്യം സൗഭാഗ്യമവിഖണ്ഡിതമ് .
രസികഃ പേശലാചാരോ യന്നാര്യാസ്തരുണഃ പതിഃ .. 4
ഹതാ നീരസനാഥാ സ്ത്രീ ഹതാഽസംസ്കാരിണീ ച ധീഃ .
ഹതാ ദുർജനഭുക്താ ശ്രീർഹതാ വേശ്യാഹൃതാ ച ഹ്രീഃ .. 5
സാ സ്ത്രീ യാനുഗതാ ഭർത്രാ സാ ശ്രീര്യാനുഗതാ സതാ .
സാ ധീര്യാ മധുരോദാരാ സാധുതാ സമദൃഷ്ടിതാ .. 6
നാധയോ വ്യാധയോ നൈവ നാപദോ ന ദുരീതയഃ .
കുർവന്തി മനസോ ബാധാം ദംപത്യോരനുരക്തയോഃ .. 7
ഉത്ഫുല്ലാഃ കുസുമസ്ഥല്യോ നന്ദനോദ്യാനഭൂമയഃ .
ധന്വായന്തേ കുനാഥാനാം വിനാഥാനാം ച യോഷിതാമ് .. 8
സർവ ഏവ ജഗദ്ഭാവാ യഥേച്ഛം ഗുണലേശതഃ .
സംത്യജ്യന്തേ പ്രമാദാത്തു വർജയിത്വാ പതിം സ്ത്രിയാ .. 9
സ്ഥിരയൗവനയാ ദുഃഖാന്യേതാനി മുനിനായക .
ഭുക്താനി വർഷവൃന്ദാനി പശ്യ ദൗർഭാഗ്യജൃമ്ഭിതമ് .. 6.2.65.10
അഥ ക്രമേണ തേനൈവ സരാഗോ മേ വിരാഗതാമ് .
ആയയൗ ഹിമദഗ്ധായാ നലിന്യാ ഇവ നീരസഃ .. 11
വിരാഗവാസനാസ്തേന സർവഭാവാനുരഞ്ജനാ .
തവോപദേശേനേച്ഛാമി മുനേ നിർവാണമാത്മനഃ .. 12
അപ്രാപ്താഭിമതാർഥാനാമവിശ്രാന്തധിയാം പരേ .
മരണൈരുഹ്യമാനാനാം ജീവിതാന്മരണം വരമ് .. 13
സ മദ്ഭർതാദ്യ നിർവാണമീഹമാനോ ദിവാനിശമ് .
രാജാ രാജ്ഞേവ മനസാ മനോ ജേതും പ്രബുധ്യതേ .. 14
ബ്രഹ്മംസ്തസ്യ ച മദ്ഭർതുർമമ ചാജ്ഞാനശാന്തയേ .
ന്യായോപപന്നയാ വാചാ കുരു സ്മരണമാത്മനഃ . 15
യദാ മാമനപേക്ഷ്യൈവ സ മദ്ഭർതാത്മനി സ്ഥിതഃ .
തദാ വിരാഗോ വൈരസ്യമനയന്മേ ജഗത്സ്ഥിതിമ് .. 16
സംസാരവാസനാവേശവർജിതാസ്മി തതോഽവസമ് .
നിബധ്യാഭിമതാം തീവ്രാം വ്യോമസംചാരധാരണാമ് 0. 17
അർജയിത്വാ തഥാ വ്യോമ്നി ഗതിം ധാരണയാ മയാ .

അഭ്യസ്താ ധാരണാ ഭൂയഃ സിദ്ധസങ്ഗഫലപ്രദാ .. 18
തതഃ സ്വജഗദാധാരപൂർവാപരനിരീക്ഷയാ .
സ്ഥിതാഹം ധാരണാം ബദ്ധ്വാ സാപി സിദ്ധിം സമാഗതാ .. 19
അഥ സ്വജഗതോ ദൃഷ്ട്വാ ഹൃദയം തസ്യ ബാഹ്യഗാ .
അഹം ദൃഷ്ടവതീ സ്ഥൂലാം ലോകാലോകഗിരേഃ ശിലാമ് ..6.2.65.20
ഏതാവതാപി കാലേന ദംപത്യോരാവയോർമുനേ .
പരം ദ്രഷ്ടുമഭൂ-ദിച്ഛാ ന കാചന കദാചന .. 21
മദ്ഭർതാ കേവലം ശുദ്ധവേദാർഥൈകാന്തചിന്തയാ .
ന ച യാതം ന ചായാതം വേത്ത്യഹോ വിഗതൈഷണഃ .. 22
തേനാസൗ മത്പതിർവിദ്വാനപി ന പ്രാപ്തവാൻപദമ് .
അദ്യ സോഽഹം ച വാഞ്ഛാവഃ പ്രയത്നേന പരം പദമ് .. 23
തദേതാമർഥിതാ ബ്രഹ്മൻസഫലാം കർതുമർഹസി .
മഹതാമർഥിനോ വ്യർഥാ ന കദാചന കേചന .. 24
ഭ്രമന്തീ സിദ്ധസേനാസു സദാ നഭസി മാനദ .
ത്വദൃതേ നേഹ പശ്യാമി ഘനാജ്ഞാനദവാനലമ് .. 25

ബ്രഹ്മന്വിനൈവ കരുണാകരകാരണേന
സന്തോ യതോഽർഥിജനവാഞ്ഛിതപൂരണാനി .
കുർവന്തി തേന ശരണാഗതതാമുപേതാം
മാമർഹസീഹ ന തിരസ്കരണേന യോക്തുമ് .. 26

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ വാത്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു
നിർവാണപ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ
പാഷാണോപാഖ്യാനേ
വിദ്യാധരീ-ജന്മ+വ്യവഹാര-വർണനം നാമ പഞ്ചഷഷ്ടി-തമഃ സർഗഃ .. 65..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
18.12.2023